

3. 10. 2007

ID: 50559

Přizpůsobení rychlosti jízdy

Řidič musí přizpůsobit rychlost jízdy všem okolnostem, jež lze objektivně předpokládat a očekávat, avšak nelze po něm požadovat, aby při jízdě zohlednil i faktory nepředvídatelné.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1968/2006, ze dne 12.6.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. J. H., zastoupeného advokátem. proti žalovaným 1) m. K. a 2) Č. s. t. v., zastoupenému advokátem, o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Mělníku pod sp. zn. 5 C 3/90, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. 2. 2006, č. j. 25 Co 3/2005, 25 Co 4/2005-437, tak, že dovolání proti výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým byl změněn rozsudek soudu prvního stupně tak, že žaloba byla co do částky 178.793,50 Kč s příslušenstvím zamítnuta, se co do částky 156.504,- Kč s 3 % úrokem z prodlení z této částky od 17. 6. 1988 do zaplacení zamítá, jinak se dovolání odmítá.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Mělníku rozsudkem ze dne 9. 3. 2005, č. j. 5 C 3/90-377, ve spojení s doplňujícím rozsudkem ze dne 21. 9. 2005, č. j. 5 C 3/90-412, uložil žalovaným zaplatit žalobci společně a nerozdílně 11.027,- Kč s 3 % úrokem z prodlení z částky 1.358,- Kč od 12. 4. 1990 do zaplacení a s 3 % úrokem z prodlení z částky 1.057,50 Kč od 12. 4. 1990 do zaplacení, co do částky 186.499,- Kč s 3 % úrokem z prodlení od 17. 6. 1988 do zaplacení žalobu zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení mezi účastníky i vůči státu. Rozhodl tak poté, co jeho rozsudek ze dne 29. 4. 1998, č. j. 5 C 3/90-56, jímž byla uložena druhému (tehdy třetímu) žalovanému povinnost zaplatit 110.274,- Kč s příslušenstvím, zatímco v částce 87.062,- Kč byla žaloba proti němu zamítnuta, proti původně prvnímu (Městskému úřadu K.) a čtvrtému žalovanému byla žaloba zamítnuta v celém rozsahu a ve vztahu k původně druhému žalovanému bylo řízení zastaveno, byl zrušen usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 13. 6. 2000, č. j. 25 Co 267, 268/2000-175, a co jeho další rozsudek ze dne 26. 11. 2003, č. j. 5 C 3/90-308, jímž byla žaloba v celém rozsahu zamítnuta, byl zrušen usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 5. 11. 2004, č. j. 25 Co 135/2004-356, a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že dne 17. 6. 1988 žalobce s manželkou a dětmi jeli svým osobním automobilem po silnici z M. do M. B. Protože v protisměru projížděl mezinárodní cyklistický závod, byla doprava zastavena a žalobce odstavil auto ve směru své jízdy na krajnici. Poté, co byl dán signál, že silnice je opět průjezdná, se dcera žalobce rozběhla a chtěla přeběhnout vozovku. V té chvíli však přijížděl z protisměru motocyklista působící jako motospojka cyklistického závodu. Žalobce vyběhl za dcerou, odhodil ji a přijíždějící motocyklista do žalobce narazil. Žalobce při tomto střetu utrpěl těžké zranění, řidič motocyklu po převozu do nemocnice na následky zranění při této nehodě zemřel. K nehodě došlo v mírné levotočivé zatáčce (ve směru jízdy motocyklu) na suché silnici, která byla v dobrém stavu. Trestní řízení proti řidiči motocyklu bylo vzhledem k jeho úmrtí nepřijatelné a věc byla odložena. Při rozhodování o míře zavinění byl soud prvního stupně vázán názorem vyjádřeným v usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 5. 11. 2004, č. j. 25 Co 135/2004-356, podle kterého za škodu na zdraví žalobce odpovídají žalovaní společně a nerozdílně v rozsahu 10%, ve zbývajících částech, tedy z 90 % si zavinil žalobce škodu sám. Toto skutkové zjištění bylo dovozeno zejména ze znaleckého posudku vypracovaného znalcem z oboru ekonomika, doprava, strojírenství, podle kterého motocyklista jel v době střetu ve svém jízdním pruhu rychlostí v rozmezí 70 až 83 km/hod. Chodec svým chováním vytvořil řidiči motocyklu náhlou překážku, kterou nemohl vidět, když výhled mu zakrýval nákladní automobil stojící před automobilem žalobce, a ve chvíli, kdy chodec spatřil, nebylo již možno střetu zabránit. Zaviněné porušení právní povinnosti řidičem motocyklu naopak spočívalo v tom, že v rozporu s § 12 odst. 1 písm. a) tehdy platné vyhlášky č. [100/1975](#) Sb. nepřizpůsobil rychlost svým schopnostem, vlastnostem vozidla a jiným okolnostem, které mohl předvídat. Směl jet pouze takovou rychlostí, aby byl schopen zastavit vozidlo (motocykl) na vzdálenost, na kterou má rozhled. Žalovaní tak jako právní nástupci organizátorů cyklistického závodu v tomto rozsahu odpovídají žalobci za škodu na zdraví podle § 421 odst. 2 občanského zákoníku (ve znění účinném do 31. 12. 1991, tj. v době nehody), neboť škoda byla způsobena tím, kdo plnil úkoly dané pořadatelí v rámci organizace závodu. Soud prvního stupně přiznal žalobci na náhradě za bolest částku 3.316,- Kč, za ztížení společenského uplatnění částku 6.345,50 Kč, na náhradě účelně vynaložených nákladů spojených s léčením částku 300,- Kč, na ušlém výdělků 765,50 Kč a na náhradě věcné škody 300,- Kč.

K odvolání žalobce a prvního žalovaného Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 15. 2. 2006, č. j. 25 Co 3/2005, 25 Co 4/2005-437, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že uložil žalovaným zaplatit žalobci společně a nerozdílně 18.732,50 Kč s 3 % úrokem z prodlení z částky 4.837,- Kč od 10. 4. 1990 do 14. 7. 1994 a s 16 % úrokem z částky 4.837,- Kč od 15. 7. 1994 do zaplacení, ohledně částky 178.793,50 Kč s 3 % úrokem z částky 197.526,- Kč od 17. 6. 1988 do 9. 4. 1990 a s 3% úrokem z prodlení z částky 192.689,- Kč od 10. 4. 1990 do zaplacení žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů mezi účastníky i vůči státu. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, přiznal však žalobci na náhradě za bolest částku 6.792,- Kč, za ztížení společenského uplatnění částku 10.575,- Kč, na náhradě účelně vynaložených nákladů spojených s léčením částku 300,- Kč, na ušlém výdělku 765,50 Kč a na náhradě věcné škody 300,- Kč s tím, že odškodnění za bolest i za ztížení společenského uplatnění bylo při splnění podmínek zakotvených v § 7 odst. 3 vyhl. č. [32/1965](#) Sb. navýšeno na pětinasobek, respektive desetinásobek, základního bodového ohodnocení.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání z důvodů podle § 241a odst. 2 písm. b) a odst. 3 o. s. ř. Namítá, že odvolací soud nepřihlédl k ustanovení § 428 obč. zák. o objektivní odpovědnosti za provoz dopravního prostředku, jíž se provozovatel nemůže zprostit, jestliže škoda byla způsobena okolnostmi, které mají původ v provozu. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu ohledně míry zavinění žalobce, neboť podle provedeného znaleckého posudku jel řidič motocyklu rychlostí, která nebyla v té době dovolená, a podle očitých svědků mohl jet rychlostí ještě vyšší. Porušil tak ustanovení § 12 odst. 1 písm. a) tehdy platné vyhlášky č. [100/1975](#) Sb., jak konstatoval odvolací soud. Řidič měl povinnost rychlost jízdy přizpůsobit zejména svým schopnostem, vlastnostem vozidla a jiným okolnostem, které mohl předvídat; směl jet jen takovou rychlostí, aby byl schopen zastavit vozidlo na vzdálenost, na kterou má rozhled. Zdůrazňuje, že se nehoda stala v nepřehledné zatáčce, krátce po projetí cyklistického závodu, kdy po krajnicích stáli lidé a výhled řidiči motocyklu zakrýval stojící nákladní automobil. Výlučné zavinění řidiče motocyklu rovněž vyplývá z provedeného šetření policie, i když tato věc byla později z důvodu smrti řidiče odložena rozhodnutím ze dne 9. 7. 1988, které však řeší pro soud závazným způsobem prejudiciální otázku zavinění dopravní nehody. V neposlední řadě odkazuje dovolatel na ustanovení § 418 obč. zák., podle kterého kdo odvracel přímo hrozící nebezpečí, které sám nevyvolal, není za škodu takto způsobenou odpovědný, ledaže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo jestliže je způsobený následek zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil. Navrhuje, aby dovolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolání není zčásti přípustné, ve zbytku pak není důvodné.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm.b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [písm. c)].

Podle ustanovení § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. není dovolání podle odstavce 1 přípustné ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč a v obchodních věcech 50.000,- Kč; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

Jednotlivé složky práva na náhradu škody se projevují jako samostatné dílčí nároky (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 1969, sp. zn. 3 Cz 13/69, publikovaný pod č. 28 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1970). S touto jejich samostatností je nutné počítat i při rozhodování o přípustnosti dovolání bez ohledu na to, že o nich bylo rozhodnuto jedním výrokem a že jejich součet převyšuje částku 20.000,- Kč. V projednávané věci žalobce napadá dovoláním mj. výrok odvolacího soudu, jímž byl potvrzen zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně ohledně nároku na náhradu za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti co do částky 6.889,50 Kč, náhradu věcné škody co do částky 2.700,- Kč, náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s léčením co do částky 2.700,- Kč a za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti co do částky 10.000,- Kč. Protože jde o samostatné nároky s odlišným skutkovým základem, má rozhodnutí odvolacího soudu ohledně nich charakter samostatného výroku, a dovolání tak v tomto rozsahu směřuje proti výroku rozsudku o věci samé, kterým bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč; přípustnost dovolání je tedy vyloučena ustanovením § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Nejvyšší soud proto dovolání v tomto rozsahu jako nepřipustné odmítl podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř.

Přípustnost dovolání žalobce ve zbývajícím rozsahu je založena ustanovením § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., neboť jde o případ, kdy soud prvního stupně poté, co byl jeho předchozí rozsudek odvolacím soudem zrušen, rozhodl jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil.

Z obsahu dovolání vyplývá, že námitky žalobce směřují pouze proti té části rozsudku odvolacího soudu, ve které soud po obsahové stránce potvrdil zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně. Dovolání směřující vůči měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým bylo žalobě byt jen částečně vyhověno, by bylo z povahy věci subjektivně nepřipustné.

Podle § 421 odst. 2, věty první a druhé před středníkem, obč. zák., ve znění účinném do 31. 12. 1991, škoda je způsobena organizací, jestliže byla způsobena v rámci plnění jejich úkolů těmi, kteří tyto úkoly plnili. Tyto osoby samy za škody takto způsobenou podle tohoto zákona neodpovídají.

V projednávané věci nebylo možno posoudit odpovědnost žalovaných podle ustanovení § 427 obč. zák., jež je založeno na principu objektivní odpovědnosti, tj. odpovědnosti bez ohledu na zavinění s možností liberace zakotvené v § 428 obč. zák. Jelikož odvolací soud nedospěl ke skutkovému zjištění, že žalovaní byli provozovateli havarovaného motocyklu, jež byl ve vlastnictví jeho řidiče, nebyly vůči nim splněny předpoklady pro aplikaci ustanovení § 427 obč. zák., neboť poskytl-li pracovník organizaci své motorové vozidlo pro plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, zůstává jeho provozovatelem a po celou dobu používání tohoto motorového vozidla organizací odpovídá za škodu vyvolanou zvláštní povahou tohoto provozu podle ustanovení § 427 až 431 obč. zák. Jde tu o speciální úpravu odpovědnosti obsaženou v ustanoveních § 427 a násl. obč. zák. Případná spoluodpovědnost organizace, závislá na relevantním porušení pravidel silničního provozu jejími pracovníky, v daném případě tvrzena nebyla (srov. např. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 30. 3. 1976, sp. zn. 11 Co 659/75, publikované pod č. 8 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1978). Odpovědnost žalovaných se tak odvíjí od řidiče motocyklu (§ 421 odst. 2 obč. zák.), nikoliv od objektivní odpovědnosti provozovatele dopravního prostředku podle § 427 obč. zák. Z tohoto důvodu také nelze uvažovat o aplikaci ustanovení § 428 obč. zák., jak dovozuje dovolatel, neboť toto ustanovení zakotvuje úzkou možnost provozovatelů dopravních prostředků zprostit se odpovědnosti za škodu způsobenou okolnostmi, které nemají původ v provozu, a to pouze v jednom zákonem stanoveném případě tzv. liberačního důvodu, jímž je vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat.

Namítá-li dovolatel, že skutkové okolnosti (průběh úrazového děje), které v dovolání rekapituluje, tvoří skutkový podklad, na jehož základě měly soudy obou stupňů posoudit podíl žalobce a řidiče motocyklu na střetu a tím na vzniku škody na zdraví žalobce odlišně od jejich shora citovaných závěrů, vytýká tak odvolacímu soudu v rozsahu dovolacích důvodů nesprávné zjištění skutkového stavu. Podle § 241a odst. 3 o. s. ř. je dovolání podané z těchto důvodů důvodné pouze tehdy, pokud rozhodnutí vychází ze skutkových zjištění, která nemají podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Zjištěním, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, se rozumí jen takové zjištění, které je pro rozhodnutí soudu právně významné. Samotné hodnocení důkazů tímto dovolacím důvodem napadnout nelze, pokud způsob, jakým odvolací soud hodnocení provedl, není nesprávný.

Z obsahu spisu nevyplývá, že by zjištění, z nichž vycházel odvolací soud, ohledně průběhu úrazového děje dopravní nehody nemělo v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Zejména ze znaleckého posudku z oboru ekonomika, doprava, strojírenství, vyplývá, že žalobce vytvořil řidiči motocyklu nečekanou překážku v jízdě, na kterou nebyl řidič objektivně schopen již reagovat. Částečné zavinění shledal odvolací soud i na straně řidiče motocyklu, který překročil povolenou rychlost, což má rovněž oporu ve zmíněném znaleckém posudku. Navíc je nutné zdůraznit, že řidič motocyklu samozřejmě musí přizpůsobit rychlost jízdy všem okolnostem, jež lze objektivně předpokládat a očekávat, avšak nelze po něm požadovat, aby při jízdě zohlednil i faktory nepředvídatelné, mezi něž bezesporu patří i náhlé vběhnutí dítěte a jeho rodiče do vozovky (§ 441 obč. zák.), neboť právě jejich nečekaná přítomnost na silnici měla hlavní a určující podíl na tragickém střetu. Pohyb chodců na vozovce se totiž řídí velmi přísnými pravidly (v době nehody vyhl. č. [100/1975](#) Sb.), která z důvodů bezpečnosti téměř nedovolují (vyjímkou jsou např. přechody pro chodce) jejich výskyt na jiném místě než u krajnice.

Význam zde však nemají závěry orgánů činných v trestním řízení, neboť podle § 135 o. s. ř. je soud vázán pouze rozhodnutím příslušných orgánů o tom, že byl spáchán mj. trestný čin a kdo jej spáchal. O takový případ se ale v daném případě nejedná, neboť věc byla z důvodu smrti řidiče pro nepřipustnost trestního stíhání odložena.

Jestliže dovolatel na základě takto zjištěného skutkového stavu napadá závěr odvolacího soudu o posouzení vzájemné míry zavinění účastníků dopravní nehody, brojí proti samotnému hodnocení provedených důkazů, které však s ohledem na shora uvedené dovolacím důvodem podle § 241a odst. 3 o. s. ř. napadnout nelze.

Případné zproštění se odpovědnosti žalobce za škodu z důvodu jednání v krajní nouzi nemůže mít vliv na posouzení míry odpovědnosti žalovaných za škodu způsobenou žalobci. Aplikace ustanovení § 418 obč. zák. nepřichází v projednávané věci v úvahu, neboť upravuje výjimku z odpovědnosti škůdce za škodu způsobenou jinému jednáním v krajní nouzi, nikoliv jemu samému, utrpěl-li přitom sám škodu.

Protože je rozhodnutí odvolacího soudu z hlediska námitek uplatněných v dovolání správné, dovolací soud podle ustanovení § 243b odst. 2 o. s. ř. dovolání žalobce v rozsahu, v jakém je přípustné, zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)